

การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของชุดโครงการวิจัย
และพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่
เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในเขตภาคเหนือ
The Evaluation of Outputs, Outcomes and Impacts of the Local Learning
Enrichment Network (LLEN) Program for Children and Teenagers
in the Northern Area

ชนิดา มิตรานันท์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Chanida Mitranun
Faculty of Education, Srinakharinwirot University

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ประเมินความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ พัฒนาการและความต่อเนื่องปัจจัย และสาเหตุที่นำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง ผลกระทบและลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้น และวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว ขอบเขตของการประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ ซึ่งรับการสนับสนุนจาก สกว. และเป็นโครงการที่มีการส่งงานเรียบร้อยแล้ว จำนวน 9 โครงการ จากจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ พิษณุโลก กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ และลำปาง การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติบรรยาย และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการประเมิน พบว่า 1) ทุกโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย LLEN 2) ทุกโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินการติดตามพัฒนาการ และความต่อเนื่องทั้ง 4 ประเด็น 3) ปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ ทีมนักวิจัย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และภาคีเครือข่าย 4) ปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
e-mail: chanidam@g.swu.ac.th

** งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

ผลกระทบ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ทีมนักวิจัย และครู และ 5) สาเหตุที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ สกว. ผู้ประสานงานชุดโครงการ LLEN ทีมนักวิจัย ผู้บริหาร ครู และภาคีเครือข่าย สำหรับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการวิจัย LLEN ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ผู้บริหาร ครู และการบริหารจัดการเครือข่าย

คำสำคัญ: การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ การพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were to evaluate the success, development, and sustainability of the LLEN programs in the northern area, to study the factors affecting the outcome development and research impacts, and to analyze the factors affecting successful research. This evaluation included only 9 research projects in the northern area under the TRF with complete research reports from 5 provinces- Phitsanulok, Kamphaeng Phet, Chiang Rai, Chiangmai, and Lampang. The data were collected by documentation, observation, interview and focus group. The quantitative data were analyzed by descriptive statistics and qualitative data were analyzed by content analysis. The evaluation results indicated that: 1) all research projects met the criteria of all indicators and corresponded with research objectives. 2) The evaluation results of the development and sustainability of the LLEN program in the northern area indicated that all research projects met all four criteria. 3) The factors affecting the outcome development were composed of five factors: researcher team, administrators, teachers, students, and network partners. 4) The factors affecting research impacts were composed of two factors: researcher team and teachers and 5) The factors affecting the research successful were composed of six factors: TRF, LLEN research coordinator, researchers, administrators, teachers, and network partners. The problems and obstacles of research operation were composed of three factors: administrators, teachers and network management.

Keywords: Evaluation of Outputs Outcomes and Impacts, Local Learning Enrichment Network Program

บทนำ

จากวิกฤติของสภาวะการณ์การศึกษาไทยในระดับพื้นฐานที่ต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้มีความพยายามพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่วนใหญ่ใช้วิธีการอบรมครูแบบเดิมๆ ทำให้ผลที่ได้ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (Jittiang, 2009) ที่จะเห็นได้จากผลการประเมิน PISA 2009 (PISA Thailand, The Institute for the Promotion of teaching Sciences and Technology, 2010) พบว่า นักเรียนไทยกลุ่มอายุ 15 ปีมีผลการประเมินต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติในทุกวิชา และมีแนวโน้มว่าผลการประเมินลดต่ำลงทุกวิชา เมื่อเทียบกับการประเมินครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 2000 และยังสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติปีการศึกษา 2549-2551 (Office of Education Council, 2011) พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และภาษาอังกฤษ ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ยกเว้นวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.59 และวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.68 ส่วนคะแนนเฉลี่ย O-NET ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ทั้ง 3 ปี ยกเว้นวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2549 และ 2550 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.33 และ 50.70 ตามลำดับ และคะแนนเฉลี่ย A-NET ของระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 ในทุกวิชา ยกเว้นวิชาวิทยาศาสตร์ ปีการศึกษา 2550 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 50.26 จากผลการประเมิน PISA 2009 และผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2549-2551 ดังกล่าวข้างต้น ทำให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ได้จัดทำโครงการเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (Local Learning Enrichment Network: LLEN) ซึ่งมีมหาวิทยาลัยในพื้นที่เป็นแกนหลักในการเข้าไปสร้างภาคีเครือข่าย และนำทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่หรือในระบบการศึกษามาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในพื้นที่ สำหรับโครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2552-2555 และได้ดำเนินการเสร็จสิ้นทั้งหมดแล้ว โดยชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือที่มีการส่งงานเรียบร้อยแล้วมีจำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร เชียงราย เชียงใหม่ และลำปาง (Jongsatityoo & Jittiang, 2009)

การประเมินโครงการเป็นกระบวนการเชิงระบบในการค้นหาและรวบรวมข้อมูลที่ช่วยให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับโครงการสำหรับใช้ตัดสินคุณค่าของกระบวนการ วิธีการดำเนินงาน และการบรรลุผลสำเร็จของโครงการว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล หรือมีผลลัพธ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอย่างไร มีผลกระทบทั้งทางบวกทางลบอย่างไร มีความคุ้มค่าเพียงใด โดยนำผลที่ได้จากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อสรุปผลการดำเนินงานของโครงการ ซึ่งผลที่จะนำไปสู่การตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้รับผิดชอบ

โครงการเพื่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการมากขึ้น (Ritcharoon, 2014; Fongsri, 2010; Promjui, 2009) โดยการประเมินโครงการจะมีวิธีการประเมินที่หลากหลายตามความเหมาะสมของโครงการที่จะประเมิน สำหรับโครงการ LLEN ใช้การประเมินด้วยการติดตามผลหลังสิ้นสุดโครงการ เนื่องจากเป็นโครงการที่สิ้นสุดลงแล้วเป็นระยะเวลา 2 ปี โดยติดตามเพื่อให้ได้สารสนเทศครบตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ การติดตามผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบ แต่ส่วนใหญ่จะเน้นผลลัพธ์และผลกระทบ เพราะเป็นผลที่เกิดขึ้นช้าจึงต้องให้เวลาระยะหนึ่งแล้วค่อยติดตาม มักจะใช้กับโครงการใหญ่ๆ ที่เห็นผลช้า (Fongsri, 2010) ในการประเมินด้วยการติดตามผลนี้ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการให้ความรู้ที่ใช้เวลาในการดำเนินโครงการนานๆ หรือโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรต่างๆ แล้วติดตามผู้สำเร็จว่านำความรู้และทักษะที่ได้ไปใช้หรือมีผลลัพธ์อย่างไร และใช้แล้วเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้อง หน่วยงาน องค์กร ชุมชน สังคม หรือมีผลกระทบอย่างไร

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว สกว. จึงทำหน้าที่สนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ โดยใช้การวิจัยเป็นกลไกสร้างฐานความรู้สำหรับการแก้ปัญหาให้แก่สังคม (The Thailand Research Fund, 2014) จึงได้สนับสนุนให้ผู้วิจัยประเมินผลลัพธ์และผลกระทบของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อตรวจสอบว่าผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดจากชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเชิงพื้นที่ในการหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่ สกว. ให้การสนับสนุนนั้น เกิดประโยชน์จริงหรือไม่เพียงใดต่อกลุ่มเป้าหมายใดและส่งผลกระทบต่อสังคมอย่างไร เพื่อที่ สกว. จะได้นำผลการประเมินมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานของ สกว. ต่อไป

วัตถุประสงค์

การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในเขตภาคเหนือมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN
2. เพื่อประเมินพัฒนาการและความต่อเนื่องของชุดโครงการวิจัย LLEN ซึ่งรับการสนับสนุนจาก สกว. และเป็นโครงการที่มีการส่งงานเรียบร้อยแล้ว โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยในแต่ละด้านดังนี้
 - 2.1 ความก้าวหน้าด้านการดำเนินงานหรือพัฒนาการต่อยอดงานวิจัย
 - 2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประยุกต์ใช้ผลจากงานวิจัย การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย
 - 2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัย
 - 2.4 ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

3. เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง
4. เพื่อศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่ผลกระทบ และลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้น/คาดว่าจะเกิดขึ้น
5. เพื่อวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้ชุดโครงการวิจัย LLEN ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลว

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการประเมินชุดโครงการวิจัย LLEN เขตภาคเหนือ ในครั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาการดำเนินงานของแต่ละจังหวัดเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสำรวจทรัพยากรในพื้นที่สำหรับการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ (Area-based Integration) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในพื้นที่ ระยะที่ 2 การสร้างเครือข่ายและระดมสรรพกำลังจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมสนับสนุนการยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ ซึ่งกรอบการประเมินโครงการวิจัย LLEN ของแต่ละระยะปรากฏดังตารางที่ 1-3

ตารางที่ 1 กรอบการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุของวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN
สำหรับโครงการสำรวจทุนในพื้นที่ในเขตภาคเหนือ

ประเด็น การประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. ความ สอดคล้องของ วัตถุประสงค์ กับผลผลิต	ความสอดคล้องของ วัตถุประสงค์ของ โครงการวิจัยกับ ผลผลิตที่ได้จาก การวิจัย	รายงาน การวิจัย	แบบ บันทึก ข้อมูล	การวิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis)	โครงการวิจัยทุกโครงการมีความสอดคล้อง ระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยกับ ผลผลิตที่ได้จากการวิจัย
2. ลักษณะ ของผลผลิต	ข้อมูลในด้านทรัพยากร ในพื้นที่	รายงาน การวิจัย	แบบ บันทึก ข้อมูล	การวิเคราะห์ เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีข้อมูลใน ด้านทรัพยากรต่างๆ ในพื้นที่ เช่น ด้านต้นทุน บุคคล ได้แก่ อาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัย ปราชญ์ชาวบ้าน เป็นต้น ด้านแหล่ง การเรียนรู้ ได้แก่ มหาวิทยาลัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ แหล่งการเรียนรู้ของชุมชน เป็นต้น ด้านองค์กรสนับสนุน ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล องค์กรบริหาร ส่วนจังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น และด้านอื่นๆ
	ข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการใน การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา	รายงาน การวิจัย	แบบ บันทึก ข้อมูล	การวิเคราะห์ เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจ้ด การศึกษา
	ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาส และความร่วมมือ ระหว่างกลุ่มคนและ องค์กรต่างๆ ใน การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา	รายงาน การวิจัย	แบบ บันทึก ข้อมูล	การวิเคราะห์ เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีข้อมูลเกี่ยวกับ โอกาสและความร่วมมือระหว่างกลุ่มคน และองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา
	การจัดทำข้อเสนอ โครงการโดยใช้ข้อมูลที่ได้ จากการสำรวจใน ด้านต่างๆ	รายงาน การวิจัย	แบบ บันทึก ข้อมูล	การวิเคราะห์ เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีการจัดทำ ข้อเสนอโครงการโดยใช้ข้อมูลที่ได้จาก การสำรวจในด้านต่างๆ เช่น ด้านการพัฒนา ระบบบริหารและจัดการการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียน การสอน ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา ด้านการพัฒนาผู้เรียน และ ด้านอื่นๆ

ตารางที่ 2 กรอบการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุของวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN
สำหรับโครงการพัฒนาเครือข่ายในเขตภาคเหนือ

ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. รูปแบบของเครือข่าย	องค์ประกอบของเครือข่ายมาจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก	1. รายงานการวิจัย 2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	1. แบบบันทึกข้อมูล 2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	เครือข่ายทุกเครือข่ายประกอบด้วยภาคีเครือข่ายที่มาจากภาคส่วนต่างๆ โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก
2. การกำหนดวัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย	ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์หลักของเครือข่ายกับวัตถุประสงค์ของชุดโครงการ LLEN	รายงานการวิจัย	แบบบันทึกข้อมูล	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักของเครือข่ายสอดคล้องวัตถุประสงค์ของชุดโครงการ LLEN คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ ซึ่งอาจจะเป็นการพัฒนาโดยผ่านตัวครู หรือพัฒนาที่ตัวนักเรียนโดยตรง
3. การดำเนินงานของเครือข่าย	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่	1. รายงานการวิจัย 2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	1. แบบบันทึกข้อมูล 2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่
4. ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการวิจัย	ผลผลิตที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย	รายงานการวิจัย	แบบบันทึกข้อมูล	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีผลผลิตตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตารางที่ 3 กรอบการประเมินพัฒนาการและความต่อเนื่องของชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ

ประเด็นการประเมิน	ตัวบ่งชี้	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	วิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
1. ความก้าวหน้าด้านการดำเนินงานหรือพัฒนาการต่อยอดงานวิจัย	การดำเนินงานของเครือข่าย LLEN อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีการดำเนินงานของเครือข่าย LLEN อย่างต่อเนื่อง ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว
2. การใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย	การนำผลที่ได้จากโครงการ LLEN ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน และพัฒนาเครือข่าย จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสังคม และ/หรือได้รับรางวัล หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีการนำผลที่ได้จากโครงการ LLEN ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง พัฒนานักเรียน และพัฒนาเครือข่าย จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากสังคม และ/หรือได้รับรางวัล หลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว
3. ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัย	การดำเนินงานที่สืบเนื่องจากผลลัพธ์ของโครงการ LLEN อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเอง นักเรียน และเครือข่าย หลังจากสิ้นสุดโครงการ	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีการดำเนินงานที่สืบเนื่องจากผลลัพธ์ของโครงการ LLEN อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเอง นักเรียน และเครือข่าย หลังจากสิ้นสุดโครงการ
4. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายกับผลผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น	ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น	ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ	แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม	การวิเคราะห์เนื้อหา	โครงการวิจัยทุกโครงการมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายกับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

ซึ่งขอบเขตของการประเมินในครั้งนี้ครอบคลุมเฉพาะชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ ที่ได้รับการสนับสนุนจาก สกว. และเป็นโครงการที่มีการส่งงานเรียบร้อยแล้วเท่านั้น โดยในการประเมิน โครงการย่อยที่ 1 การประเมิน ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่าย เชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย โครงการในระยะที่ 1 ที่เป็นโครงการสำรวจทุนในพื้นที่สำหรับการบูรณาการความร่วมมือเชิงพื้นที่ (Area-based Integration) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้สำหรับนักเรียนในพื้นที่ จำนวน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง และโครงการในระยะที่ 2 เป็นโครงการสร้างเครือข่ายและระดมสรรพกำลังจาก ภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ เพื่อร่วมสนับสนุนการยกระดับการเรียนรู้ของนักเรียนในพื้นที่ จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง โดยจังหวัดพิษณุโลก มีโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 40 โรงเรียน จังหวัดเชียงรายมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วม โครงการ จำนวน 8 โรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 13 โรงเรียน จังหวัดลำปางมีโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 20 โรงเรียน และจังหวัดกำแพงเพชรมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 24 โรงเรียน รวมในเขต ภาคเหนือมีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 105 โรงเรียน

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบของชุดโครงการวิจัยและพัฒนา เครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในเขตภาคเหนือ โดยใช้วิธีการวิจัย เชิงประเมิน (Evaluation Research) ซึ่งผู้ประเมินประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินที่ยึดวัตถุประสงค์เป็น เกณฑ์ (Objectives-Oriented Evaluation) ซึ่งเป็นแนวคิดของ Ralph, Tyler (1950 as cited in Fitzpatrick, Sanders & Worthen, 2004: 72-75) ที่เป็นรูปแบบการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์ ของโครงการที่จะประเมินเป็นหลัก ผลการประเมินสามารถนำมาเป็นเกณฑ์สำหรับการตัดสินผลสำเร็จ ของการดำเนินโครงการ

1. แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผล ได้แก่ 1) ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจทุนในพื้นที่ และการสร้างเครือข่ายสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็ก และเยาวชนในพื้นที่ในเขตภาคเหนือ 2) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มกับนักวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเขต ภาคเหนือ 3) ข้อมูลจากการสังเกตหลักฐานต่างๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องจากโครงการวิจัย LLEN 4) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ผู้ประสานงานโครงการ LLEN เกี่ยวกับการบริหารจัดการโครงการ และ 5) ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มหัวหน้าโครงการวิจัย/ผู้แทนโครงการวิจัย LLEN ในการยืนยัน ความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มกับทีมนักวิจัย สมาชิกเครือข่าย และครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย ประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ประสานงาน โครงการวิจัย LLEN และแบบบันทึกข้อมูลที่ได้จากรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ และจากการสังเกตหลักฐานต่างๆ ที่เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์

3. การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลดังนี้

3.1 การวิเคราะห์เอกสารจากรายงานการวิจัยในชุดโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน จำนวน 9 โครงการ จาก 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย และลำปาง (Diowvilai et al., 2009, Yooyativong et al., 2009, Tangsiakbuth et al., 2009, Arunwong et al., 2009, Yooyatirong et al., 2011, Ngourungsi et al., 2012, Dionvilai et al., 2012, Arunwong et al., 2012, Ongsakul et al., 2011)

3.2 การสนทนากลุ่มกับนักวิจัยและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในเขตภาคเหนือ ระหว่างเดือนพฤศจิกายน 2557 ถึงเดือนมกราคม 2558 จำนวน 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 12 คน จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 12 คน จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 10 คน จังหวัดเชียงราย จำนวน 7 คน และจังหวัดลำปาง จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 49 คน

3.3 การลงพื้นที่เพื่อสังเกตหลักฐานต่างๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องจากโครงการวิจัย ดำเนินการในช่วงเวลาที่เดินทางไปจังหวัดต่างๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

3.4 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ประสานงานโครงการ LLEN จำนวน 1 คน

3.5 การสนทนากลุ่มกับหัวหน้าโครงการวิจัย/ผู้แทนโครงการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่ เพื่อการหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่รวบรวมได้จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล จำนวน 15 คน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์เชิงเนื้อหาสำหรับข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารรายงานการวิจัย การสนทนากลุ่ม การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

4.2 คำนวณค่าความถี่ของจำนวนโครงการเพื่อเทียบกับเกณฑ์การประเมิน

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ โครงการสำรวจทุนในพื้นที่ และโครงการพัฒนาเครือข่าย ดังนี้

1.1 ผลการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN สำหรับโครงการสำรวจทุนในพื้นที่ พบว่า ทุกจังหวัดผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยทุกจังหวัดได้ผลผลิตที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และลักษณะของผลผลิตที่ได้ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลในด้านทรัพยากรในพื้นที่ ได้แก่ ด้านต้นทุนบุคคล ด้านแหล่งเรียนรู้ ด้านองค์กรสนับสนุนทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษา และด้านอื่นๆ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาคุณภาพครูและผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และการพัฒนากระบวนการบริหารและจัดการศึกษา 3) ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนและองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล ประชาชน องค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และ 4) มีการจัดทำข้อเสนอโครงการโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจในด้านต่างๆ มาพัฒนาเป็นโครงการพัฒนาเครือข่ายในระยะที่ 2 ต่อไป

1.2 ผลการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของชุดโครงการวิจัย LLEN สำหรับโครงการพัฒนาเครือข่าย พบว่า เครือข่ายทั้ง 5 จังหวัด ผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง 4 ประเด็น คือ 1) รูปแบบของเครือข่าย มีการพัฒนาเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายจากภาคส่วนต่างๆ โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก 2) วัตถุประสงค์หลักของเครือข่ายสอดคล้องวัตถุประสงค์ของชุดโครงการ LLEN 3) ภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ได้แก่ การพัฒนาครู การพัฒนานักเรียน การพัฒนานวัตกรรม และการพัฒนาเครือข่าย และ 4) ทำให้การดำเนินงานของโครงการวิจัยประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ภาพรวมของผลการประเมินความสำเร็จ/การบรรลุของวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย LLEN สำหรับโครงการพัฒนาเครือข่ายในเขตภาคเหนือ

เครือข่าย	ประเด็นการประเมิน			
	รูปแบบของเครือข่าย	การกำหนดวัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย	การดำเนินงานของเครือข่าย	ความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการวิจัย
จังหวัดพิษณุโลก	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน
จังหวัดกำแพงเพชร	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน
จังหวัดเชียงใหม่	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน
จังหวัดเชียงราย	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน
จังหวัดลำปาง	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน	ผ่าน

2. ผลการประเมินพัฒนาการและความต่อเนื่องของโครงการวิจัย LLEN พิจารณาแยกเป็น 4 ประเด็น ได้แก่

2.1 ความก้าวหน้าด้านการดำเนินงานหรือพัฒนาการต่อยอดงานวิจัย พบว่า เครือข่ายภาคเหนือมีการดำเนินงานหรือพัฒนาการต่อยอดงานวิจัย โดยครู LLEN สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากโครงการ LLEN ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถนำทรัพยากรท้องถิ่นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน มีการนำนวัตกรรมที่ได้จากการเข้าร่วมโครงการ LLEN ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นครูยังคงมีสัมพันธภาพอันดีระหว่างกัน โดยมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายครูด้วยกันในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการทำให้เกิดการประสานงานทั้งในด้านวิชาการและเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ว่าโรงเรียนอื่นเป็นคู่แข่งเป็นการช่วยเหลือและแบ่งปันข้อมูลกัน ตลอดจนก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครู นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย และภาคีเครือข่าย เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังคงได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

2.2 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การประยุกต์ใช้ผลจากงานวิจัย การใช้ประโยชน์ พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากผลการวิจัยโดยครูได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากโครงการ LLEN มาประยุกต์ใช้และพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนตามแนวทางของ LLEN อย่างต่อเนื่องจนกระทั่งได้รับรางวัลต่างๆ มีโอกาสที่ได้เรียนรู้ นำเสนอผลงานในเวทีวิชาการ และได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่ครูทั่วประเทศ นอกจากนั้นครูยังได้นำผลงานวิจัยไปพัฒนาต่อยอดแนวทางการพัฒนานักเรียนจนได้รับทุนการวิจัยจากหน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนใช้เป็นต้นแบบในการวิจัยเรื่องอื่นๆ ส่วนนักเรียนได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการ LLEN มาถ่ายทอดให้กับนักเรียนคนอื่นๆ และพัฒนาตนเองจนได้รับรางวัล

ชนะเลิศระดับประเทศ สำหรับผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของโครงการ LLEN มากขึ้น และขยายผลแนวคิดของโครงการ LLEN ไปยังโรงเรียนอื่นๆ ทำให้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ สถานที่จากหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอย่างต่อเนื่อง แต่ก็มีบางโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการต่อเนื่องถึงปัจจุบัน เนื่องจากหัวหน้าโครงการเกษียณอายุราชการจึงไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ ส่วนพัฒนาการของเครือข่ายนั้นเกิดเครือข่ายครู LLEN ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงทำให้เครือข่ายยังคงอยู่และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

2.3 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการวิจัย พบว่า การดำเนินงานของชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือส่งผลกระทบต่อนักเรียน ครู โรงเรียน นักวิจัย ชุมชน และสังคม โดยนักเรียนในโครงการ LLEN ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ มหาวิทยาลัยแกนนำก็มีนักศึกษามาสมัครเรียนในสาขาครุวิทยาสาสตร์เป็นจำนวนมากขึ้นจากเดิมในหลายรอบปีที่ผ่านมา นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย แกนนำยังได้รับการคัดเลือกจาก สกว. เพื่อทำวิจัยและพัฒนาระบบการพัฒนาครู ในลักษณะของ Teacher coaching ซึ่งเป็นงานต่อเนื่องจากโครงการ LLEN ต่อไป และได้รับโอกาสเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานราชการ นอกจากนี้ โรงเรียนเครือข่าย LLEN ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์จัดการเรียนการสอน เกิดนวัตกรรมที่ได้จากโครงการ LLEN ซึ่งได้ถูกนำไปใช้อย่างกว้างขวาง เป็นประโยชน์ต่อวงวิชาการเป็นอย่างมาก

2.4 โครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือทุกจังหวัดผ่านเกณฑ์การประเมินในประเด็นของความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาเครือข่ายกับผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น

3. ผลการศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์อย่างต่อเนื่อง พบว่า ปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์อย่างต่อเนื่องของชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือ ทีมนักวิจัย ผู้บริหาร ครู ภาาเครือข่าย และนักเรียน โดยสรุปได้ดังนี้

3.1 ทีมนักวิจัย มีความสามารถในการจัดกิจกรรมโครงการ LLEN ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร ครู และภาาเครือข่าย จึงส่งผลให้โรงเรียนอื่นๆ เกิดความสนใจ และทำให้เกิดการขยายผลเครือข่ายโดยใช้แนวคิดของ LLEN สูโรงเรียนอื่นๆ ได้ นอกจากนี้ นักวิจัยได้นำแนวคิดของ LLEN ไปประยุกต์ใช้กับวิชาที่สอนและนำเสนอผลงาน จึงทำให้นักวิจัยได้รับเชิญเป็นวิทยากรให้ความรู้ทั่วประเทศ

3.2 ผู้บริหารโรงเรียนเห็นความสำคัญของการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนตามแนวทางของโครงการ LLEN มากขึ้น เนื่องจากทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้นำแนวคิดของโครงการ LLEN ไปใช้ในการจัดกิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3.3 ครูมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ และกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทำให้ครูเกิดความเชื่อมั่นในการสอนมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ครูได้รับรางวัลต่างๆ ได้รับการคัดเลือกให้เป็นคุณครูแกนนำ และได้รับความรู้และเรียนรู้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้น ครูได้นำแนวคิดและกระบวนการของ LLEN ทั้งในแง่ของกระบวนการ การจัดการเรียนการสอนและสื่อไปใช้บูรณาการกับรายวิชาที่สอน กิจกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำไปต่อยอดความคิดของตัวเองอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการพัฒนาตัวครูเอง และนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น และเกิดการขยายผล LLEN ไปยังชั้นเรียนอื่นๆ โรงเรียนอื่นๆ และยังทำให้โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการอื่นๆ ตลอดจนเกิดเครือข่ายครูทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครูในเครือข่ายด้วยกันเองทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จึงทำให้เครือข่ายยังคงอยู่และดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นครูยังได้นำผลจากโครงการวิจัย LLEN ไปใช้เป็นต้นแบบในการทำวิจัยและได้รับสนับสนุนการวิจัยจากแหล่งทุนอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง

3.4 ภาคิเครือข่ายเห็นความสำคัญของโครงการ LLEN โดยยังคงให้การสนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณอย่างต่อเนื่องแม้ว่าโครงการ LLEN สิ้นสุดลงแล้ว ทำให้เกิดขยายเครือข่ายไปยังโรงเรียนอื่นๆ เพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้น ภาคิเครือข่ายด้านการศึกษาและโรงเรียนอื่นๆ ได้นำสื่อการเรียนการสอนและเอกสารประกอบการสอนที่ได้จากโครงการ LLEN ไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

3.5 นักเรียนในโครงการ LLEN เกิดแรงบันดาลใจที่จะนำความรู้และนวัตกรรมที่ได้จากโครงการ LLEN ถ่ายทอดไปยังนักเรียนคนอื่นๆ ในโรงเรียน และส่งผลงานเข้าประกวดจนได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ

4. ผลการศึกษาปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่ผลกระทบ และลักษณะของผลกระทบที่เกิดขึ้น/คาดว่าจะเกิดขึ้น พบว่า ปัจจัยและสาเหตุที่นำไปสู่ผลกระทบประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ทีมนักวิจัย และครู ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ทีมนักวิจัย มีความสามารถในการประสานงาน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับภาคิเครือข่าย ส่งผลให้เกิดความเข้มแข็งของภาคิเครือข่ายจนทำให้ทีมนักวิจัยได้รับการคัดเลือกจาก สกว. เพื่อวิจัยและพัฒนากระบวนการพัฒนาครูในลักษณะของ Teacher Coaching เป็นงานต่อเนื่องจากโครงการ LLEN นอกจากนั้น ทีมนักวิจัยยังได้นำแนวทางโครงการ LLEN มาใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาครูและนักเรียน อย่างเป็นที่ประจักษ์ชัดจนทำให้ได้รับเชิญเป็นที่ปรึกษาของหน่วยงานอื่นๆ ตลอดจนทีมนักวิจัยได้พัฒนานวัตกรรมเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ทำให้นักเรียนชอบเพราะสนุก มีสาระ และเข้าใจง่าย จึงทำให้โรงเรียนและหน่วยงานต่างๆ นำนวัตกรรมที่ได้จากโครงการ LLEN ไปใช้ในการเรียนการสอนจำนวนมาก จนทำให้หนังสือเป็นที่รู้จักในวงวิชาการอย่างกว้างขวาง

4.2 ครูที่ได้เข้าร่วมโครงการ LLEN ทำให้ครูได้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น ครูมีศักยภาพสูงขึ้น ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ และตั้งใจเรียนรู้วิชาต่างๆ มากขึ้น

ส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง จนทำให้สามารถสอบเข้าเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยได้ นอกจากนี้ยังทำให้โรงเรียนเครือข่าย LLEN ได้รับการคัดเลือกให้เป็นศูนย์จัดการเรียนการสอน และทำให้นักศึกษามาสมัครเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์เป็นจำนวนมากขึ้น อาจเนื่องมาจากนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีความรักในวิชาวิทยาศาสตร์มากขึ้นซึ่งเกิดจากการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนการสอนของครูอันเนื่องมาจากโครงการ LLEN

5. ผลการวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ชุดโครงการวิจัย LLEN ประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวสรุปได้เป็น 2 ประเด็น คือ สาเหตุที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN ประสบความสำเร็จกับปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการวิจัย LLEN ดังนี้

5.1 สาเหตุที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ สกว. ผู้ประสานงานชุดโครงการ LLEN ทีมนักวิจัย ครู ผู้บริหาร และภาคีเครือข่าย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 สกว. ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับทิศทาง (Steering Committee) โดยทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะแก่โครงการวิจัยเพื่อให้ดำเนินการวิจัยไปในทิศทางที่ถูกต้อง

5.1.2 ผู้ประสานงานชุดโครงการ LLEN มีความสามารถในการบริหารจัดการ ยินดีให้คำปรึกษา กำกับติดตามโครงการ LLEN อย่างใกล้ชิด โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ (KM) และให้ผู้วิจัยจากทุกโครงการรายงานความก้าวหน้าทุก 3 เดือนในการประชุมสัมมนา ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหัวหน้าโครงการ LLEN ทุกโครงการ

5.1.3 ทีมนักวิจัย มีความกระตือรือร้นมุ่งมั่น ตั้งใจ มีการทำงานเชิงรุก มีการร่วมมือกัน มีความสามารถทางวิชาการที่หลากหลาย พร้อมทั้งจะเรียนรู้ร่วมกันกับครูและสามารถดึงศักยภาพในตัวครูออกมาทำให้ครูสามารถพัฒนาตนเองได้ นักวิจัยมีการวางแผนการทำงานและการประสานงานที่ดีทำให้โครงการมีเป้าหมายอย่างชัดเจนและมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ทีมนักวิจัยมีความสามารถในการเลือกประเด็นโครงการ LLEN ได้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ บริบทของพื้นที่ และความต้องการของภาคีเครือข่าย

5.1.4 ครู มีความตระหนัก ตั้งใจ ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่น ใส่ใจสิ่งใหม่ๆ ไวต่อข้อมูล และให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนครู ช่วยเหลือกัน ทั้งด้านสิ่งของและความรู้ มีการประสานงาน สื่อสาร และปรึกษาหารือในการทำงานร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และเสียสละเวลาเพื่อมาเข้าร่วมกิจกรรมโครงการนอกเวลาราชการด้วยความจริงจัง

5.1.5 ผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนเชิงนโยบายต่อโครงการ LLEN รวมทั้งการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญ และให้การสนับสนุนครูเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ LLEN อย่างต่อเนื่อง

5.1.6 ภาคีเครือข่าย การที่โครงการวิจัย LLEN เครือข่ายภาคเหนือประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยความร่วมมือของศึกษานิเทศก์มีหน้าที่ประสานงานระหว่างทีมวิจัยและครู LLEN และเข้ามา

มีส่วนร่วมกิจกรรม LLEN ชุมชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ LLEN หน่วยงานภาครัฐ เอกชน มูลนิธิ และรัฐวิสาหกิจ ให้การสนับสนุนโครงการ LLEN ประชาชนมีความกระตือรือร้น รับผิดชอบ และเสียสละ ยินดีที่จะช่วยผู้อื่นอย่างเต็มที่ และความคุ้นเคยกันของภาคีเครือข่ายก่อนเริ่มต้นโครงการ LLEN ทำให้เกิดความร่วมมือกันเป็นอย่างดีได้ง่ายขึ้น

5.2 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ครู ผู้บริหาร และการบริหารจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.2.1 ครูในโครงการ LLEN ส่วนใหญ่มีภาระงานในโรงเรียนมากและ มีเวลาน้อยในการทำกิจกรรม LLEN ร่วมกัน ครูบางคนมีภารกิจส่วนตัวมาก ทำให้เข้าร่วมกิจกรรมน้อยมาก นอกจากนั้น ครู LLEN บางท่านได้เกษียณอายุราชการ หรือถูกโยกย้ายไปอยู่สถานศึกษาอื่น จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ตลอดจนครู LLEN ระดับอาวุโสบางท่านมีปัญหาเรื่องความไวในการเรียนรู้แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาผลการเรียนรู้ที่ได้รับแตกต่างกัน

5.2.2 การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาต้องโยกย้ายตามวาระ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาที่ถูกโยกย้ายมาอาจไม่สนใจโครงการ LLEN และผู้บริหารสถานศึกษาไม่เข้าใจ ไม่เห็นความสำคัญ ไม่เห็นประโยชน์ของโครงการ LLEN จึงไม่ให้ความร่วมมือและไม่สนับสนุนให้ครูมาร่วมโครงการ แต่ให้ความสำคัญกับสิ่งอื่นมากกว่าโครงการ LLEN

5.2.3 การบริหารจัดการ การจัดตารางเวลาการอบรมของโครงการ LLEN ซึ่งบางครั้งจัดกิจกรรมตรงกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้ครูไม่สามารถเข้าอบรมได้ ทีมนักวิจัยมีภารกิจวิชาการมาก ทำให้มีโอกาสประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนกันค่อนข้างน้อย

อภิปรายผล

1. ผลจากการประเมินในประเด็นของความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการสำรวจทุนในพื้นที่ในเขตภาคเหนือ พบว่า ทุกจังหวัดมีการจัดทำข้อเสนอโครงการโดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจข้อมูลด้านทรัพยากรในพื้นที่ ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสและความร่วมมือระหว่างกลุ่มคนและองค์กรต่างๆ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้ชุดโครงการวิจัย LLEN บรรลุวัตถุประสงค์ตามตัวบ่งชี้ของโครงการสำรวจทุนในพื้นที่ในเขตภาคเหนือ เนื่องจากโจทย์วิจัยต้องมาจากปัญหาที่แท้จริงของพื้นที่ และในการแก้ปัญหานั้น จำเป็นต้องใช้ข้อมูลและความรู้ การทำความเข้าใจกับโจทย์ของพื้นที่จำเป็นต้องมีการบริหารจัดการที่หาข้อมูลเบื้องต้นและวิเคราะห์เพื่อสกัดออกมาเป็นโจทย์วิจัย (Buasai, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับ Vongvanich (2015) ที่กล่าวว่า การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นจะให้คำตอบแก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับการนำทรัพยากรไปใช้ในการพัฒนางาน และสร้างความมั่นใจว่าสิ่งที่ได้ปฏิบัติจะสนองความต้องการ

ขององค์กรอย่างแท้จริง เนื่องจากมีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่รองรับการตัดสินใจเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทาง การพัฒนาองค์กร เป็นการป้องกันปัญหาการลงทุนที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ได้ข้อมูล ที่ชี้ความต้องการและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง

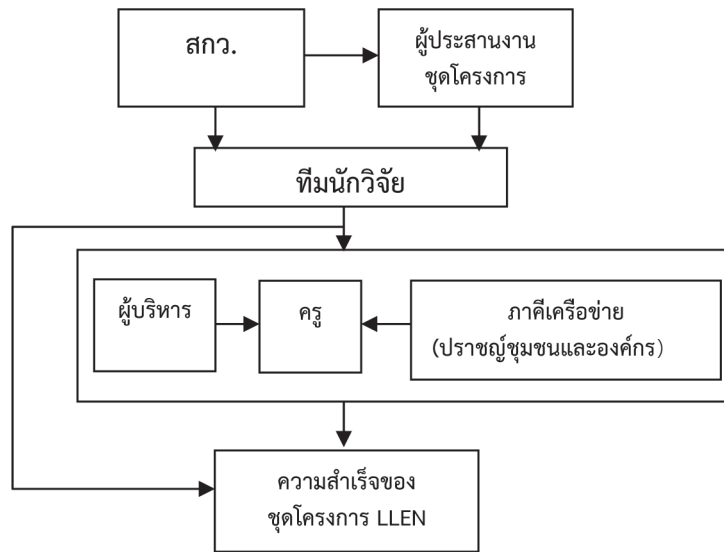
2. ผลจากการประเมินในประเด็นของความสำเร็จ/การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนา เครือข่ายในเขตภาคเหนือ พบว่า ทุกจังหวัดมีการพัฒนาเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาคีเครือข่ายจากภาคส่วน ต่างๆ โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก จึงทำให้การดำเนินงานของโครงการวิจัยประสบความสำเร็จตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawangjit & Suwathanpornkul (2013) ได้ทำการสังเคราะห์ผลผลิตและผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา พบว่า ภาคี เครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วม ภายในสถานศึกษา ภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมภายนอก และภาคีเครือข่ายที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน นอกเหนือจากโรงเรียน/สถานศึกษา โดยอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินการ การจัดการศึกษาในชุมชน นอกจากนั้น ความสำเร็จของโครงการพัฒนาเครือข่ายในเขตภาคเหนือยังเกิดจาก การที่ภาคีเครือข่ายจากภาคส่วนต่างๆ มีความเข้มแข็งและมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานที่ชัดเจนในการ ผลักดันและขับเคลื่อนงาน ทำให้เกิดการประสานพลังในการร่วมกันกระจายและขยายงาน มีการติดต่อ ประสานได้อย่างรวดเร็วและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการที่มีมหาวิทยาลัยใน ท้องถิ่นเป็นแกนนำเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความตั้งใจจริง มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล น่าเชื่อถือไว้วางใจ มีความใฝ่สัมฤทธิ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีผลงานและความรู้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน และมีทักษะ ในการสื่อสารที่ดี (Office of Education Council, 2011) จึงส่งผลให้โครงการพัฒนาเครือข่ายในเขต ภาคเหนือประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินพัฒนาการและความต่อเนื่องของชุดโครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือ พบว่า เครือข่ายภาคเหนือทุกจังหวัดมีการดำเนินงานของเครือข่าย LLEN อย่างต่อเนื่องทั้งในรูปแบบที่เป็น ทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการที่นักวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawangjit & Suwathanpornkul (2013) พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดจากงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นด้านการศึกษากับชุมชน ที่ได้เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการและภายหลังการดำเนินโครงการ ได้แก่ 1) ชุมชนให้ความสำคัญ กับการจัดการศึกษา การตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา โดยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ วิจัยเพื่อท้องถิ่น 2) เกิดการจัดการและความสนใจศึกษาข้อมูลชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ส่งผลให้เกิด ความภาคภูมิใจทั้งผลงานในการจัดการเรียนการสอนและความภาคภูมิใจในข้อมูลชุมชนที่เป็นผลมาจากการ ดำเนินกิจกรรมตลอดจนการต่อยอดงานวิจัยในบางโครงการ 3) ผู้บริหารโรงเรียนและครู เกิดปรับเปลี่ยน ทักษะ ทศนคติ พฤติกรรม และพัฒนานตนเองจากผู้สอนมาเป็นผู้จัดการเรียนรู้ การปรับปรุงหลักสูตร รูปแบบ

และวิธีการเรียนการสอน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการเรียนการสอน การบูรณาการการเรียนการสอนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 4) นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และตั้งใจเรียนมาก เนื่องจากสามารถออกแบบการเรียนรู้ร่วมกัน การเรียนรู้โดยการปฏิบัติการจริงตามความสนใจและความต้องการ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความรับผิดชอบ ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตระหนักถึงการเรียนรู้ ประสบการณ์จากการเรียนรู้จริง 5) หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน การสนับสนุนทรัพยากรทั้งเวลา สถานที่ และงบประมาณในการจัดการเรียนรู้ในชุมชน นอกจากนี้ยังทำให้ทราบปัญหาอุปสรรค ศักยภาพชุมชนในการจัดการศึกษาเพื่อจะได้สนับสนุนเงินนโยบายต่อไป

4. ผลการศึกษาปัจจัยที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN ในเขตภาคเหนือประสบความสำเร็จ ได้แก่ สกว. ผู้ประสานงานชุดโครงการ LLEN ทีมนักวิจัย ครู ผู้บริหาร และภาคีเครือข่าย ได้แก่ ประชาชนชุมชนและองค์กรต่างๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน มูลนิธิ และรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น ซึ่งทุกปัจจัยส่งผลกระทบร่วมกันต่อความสำเร็จของโครงการวิจัย LLEN ปัจจัยบางอย่างมีผลกระทบทางตรงและปัจจัยบางอย่างส่งผลกระทบทางอ้อมต่อความสำเร็จของชุดโครงการ LLEN ในเขตภาคเหนือ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Boonsirirak (2010) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย มี 8 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการเรียนรู้ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยด้านผลประโยชน์ร่วมกัน ส่วนตัวแปรองค์ประกอบความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย มี 2 ด้าน ประกอบด้วย การพึ่งตนเองได้ และการพัฒนาศักยภาพตนเองได้ สำหรับตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายมี 6 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการเรียนรู้ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายที่ส่งผ่านปัจจัยด้านการเรียนรู้ มี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ปัจจัยด้านการสื่อสาร และปัจจัยด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายที่ส่งผ่านปัจจัยด้านการบริหารจัดการ มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผลประโยชน์ร่วมกัน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายที่ส่งผ่านปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม มี 1 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านผลประโยชน์ร่วมกัน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายที่ส่งผ่านปัจจัยด้านความต่อเนื่องของกิจกรรม มี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยด้านการสื่อสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kohengkul (2007) พบว่า กลยุทธ์การแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสำเร็จของการร่วมมือรวมพลังด้านการวิจัยและพัฒนาโดยส่งผ่านความพึงพอใจ ความไว้วางใจและความผูกพัน และความผูกพันมีอิทธิพลต่อการร่วมมือรวมพลังสูงสุดเช่นเดียวกับ Office of the Education Council (2011) พบว่า มหาวิทยาลัยแกนนำเครือข่ายในพื้นที่ที่มีความตั้งใจจริง มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล น่าเชื่อถือไว้วางใจ มีความใฝ่สัมฤทธิ์เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีผลงาน

และความรู้เป็นที่ประจักษ์ชัดเจน และมีทักษะในการสื่อสารที่ดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินงานของชุดโครงการวิจัย LLEN นั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่ายร่วมกัน จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการวิจัย LLEN เครือข่ายภาคเหนือประสบความสำเร็จดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการ LLEN ในเขตภาคเหนือ

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยเชิงประเมนไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. ความสำเร็จของโครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายควรเริ่มต้นจากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เพื่อค้นหาความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่าสิ่งที่ได้ปฏิบัตินั้นตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น เนื่องจากโจทย์วิจัยที่ดีต้องมาจากปัญหาความต้องการแท้จริงของคนในพื้นที่หรือชุมชน และในการแก้ปัญหานั้นจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและองค์ความรู้ในพื้นที่นั้นเอง

2. บทบาทของมหาวิทยาลัยกับการพัฒนาเครือข่ายในพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้นั้น มหาวิทยาลัยควรมีนโยบาย ยุทธศาสตร์ การสนับสนุนทรัพยากร และการสนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพของบุคลากรที่ให้บริการวิชาการแก่ชุมชนที่ชัดเจน มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณของมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยควรกำหนดนโยบายและกำหนดยุทธศาสตร์ให้เอื้อต่อการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. ผู้บริหารการจัดการศึกษาระดับนโยบาย ควรพิจารณาปรับเปลี่ยนระบบบริหารและจัดการศึกษาของรัฐจากส่วนกลางให้กระจายอำนาจลงไปสู่ท้องถิ่นและสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4. การพัฒนาครูเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนนั้น ควรจัดกิจกรรมในรูปแบบของครูพี่เลี้ยงที่สามารถให้คำปรึกษา ช่วยเหลือและติดตามการทำงานของครูอย่างใกล้ชิด ไม่ควรจัดกิจกรรมในรูปแบบของการฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเพียงอย่างเดียว

5. การคัดเลือกครูเข้าร่วมโครงการ ควรคัดเลือกครูที่มีความพร้อมทั้งกายและใจ ยินดีเข้าร่วมโครงการด้วยความเต็มใจ และมีเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดไว้ให้อย่างต่อเนื่อง หลังจากเข้าร่วมโครงการแล้วผู้บริหารควรลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของครู เพื่อให้ครูได้มีโอกาสนในการพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางของ LLEN และครูควรนำความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการการเรียนการสอนเข้ากับการวิจัยเพื่อพัฒนาวัตกรรมการเรียนการสอนให้มากขึ้น ควรมีการสร้างเครือข่ายครูเพื่อแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการช่วยเหลือกันทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้โครงการเกิดความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมและเกิดการขยายเครือข่ายต่อไป

6. คณะศึกษาศาสตร์/ครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ควรมีการวางแผนให้นิสิต/นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้แนวคิดของโครงการ LLEN เมื่อนิสิต/นักศึกษาจบการศึกษาเป็นบัณฑิตจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างทั่วถึงและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 มากยิ่งขึ้น

7. รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่ได้จากผลจากการประเมินโครงการ LLEN ในเขตภาคเหนือ มีรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีลักษณะที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของบริบทในพื้นที่ 4 รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ 1 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีผู้บริหารระดับสูงระดับจังหวัดและคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก โดยมีภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุน ได้แก่ รูปแบบเครือข่ายของจังหวัดเชียงใหม่

รูปแบบที่ 2 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก และมีภาคเอกชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนงบประมาณ โดยมีภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุน ได้แก่ รูปแบบเครือข่ายของจังหวัดเชียงราย และจังหวัดลำปาง

รูปแบบที่ 3 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีคณะผู้วิจัยของมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลัก และมีเครือข่ายครูที่มีความเข้มแข็ง โดยมีภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุน ได้แก่ รูปแบบเครือข่ายของจังหวัดกำแพงเพชร

รูปแบบที่ 4 รูปแบบการพัฒนาเครือข่ายที่มีคณะผู้วิจัยของสถาบันอุดมศึกษาเป็นแกนหลัก โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นฝ่ายสนับสนุนอย่างเข้มแข็ง และมีภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนร่วมสนับสนุน ได้แก่ รูปแบบเครือข่ายของจังหวัดพิษณุโลก

ดังนั้นหากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ต้องการนำรูปแบบการพัฒนาเครือข่ายไปใช้ ควรเลือกให้เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สูงสุด

References

- กาญจนา เกรียงชี และคณะ. (2555). *โครงการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมหนุนเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา เด็กและเยาวชนในจังหวัดพิษณุโลกโดยเครือข่ายสถาบันการศึกษาและองค์กรภาคีในพื้นที่ภาค เหนือตอนล่าง* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- โครงการ PISA ประเทศไทย สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2553). *ผลการประเมิน PISA 2009 การอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ บทสรุปเพื่อการบริหาร*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้น ส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.
- เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ และอรุณศรี จิตต์แจ้ง. (2555). *รายงานการสังเคราะห์ผลการดำเนินงานชุดโครงการ วิจัย และพัฒนาเครือข่ายเชิงพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน (Local Learning Enrichment Network: LLEN)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุน การวิจัย (สกว.).
- ดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ. (2552). *การศึกษาสำรวจโครงการและทุนในพื้นที่ในการสร้างเครือข่าย สถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนจังหวัดลำปาง* (รายงาน ผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ดวงจันทร์ เตียววิไล และคณะ. (2555). *โครงการการพัฒนาสมรรถนะการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาชั้น ปีที่ 4 - 6 ด้วยเครือข่ายหนุนเสริมการเรียนรู้จังหวัดลำปาง* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ธงชัย อยู่ภูติวงศ์ และคณะ. (2552). *โครงการศึกษาและพัฒนาโครงการเสริมคุณภาพการเรียนรู้ของ เยาวชนในจังหวัดเชียงราย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- ธงชัย อยู่ภูติวงศ์ และคณะ. (2554). *โครงการส่งเสริมและพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศและเทคโนโลยี สารสนเทศของเยาวชนเพื่อรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนของจังหวัดเชียงราย* (รายงานผล การวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). *เทคนิคการประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท แฮ้าส์ ออฟ เคอร์ มิส์ท์ จำกัด.

- พิสนุ พองศรี. (2553). *เทคนิควิธีประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสหุทธการพิมพ์ จำกัด.
- ประสาน ดังสิบุตร และคณะ. (2552). *โครงการศึกษาการประสานเครือข่ายสถาบันการศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับพัฒนาการจัดการความรู้ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เรา อรัญวงศ์ และคณะ. (2552). *โครงการศึกษาสำรวจโครงการและทุนในพื้นที่ในการสร้างเครือข่ายสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- เรา อรัญวงศ์ และคณะ. (2555). *โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ของเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สมคิด พรหมจรรย์. (2552). *เทคนิคการประเมินโครงการ* (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: จตุพร ดีไซน์.
- สมชาย สว่างจิตร และอิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล. (2556). การสังเคราะห์ผลผลิตและผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา: กรณีศึกษางานวิจัยเพื่อท้องถิ่นด้านการศึกษากับชุมชน. ใน *รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ “ศรีนครินทรวิโรฒวิชาการ” ครั้งที่ 7 วันที่ 1-2 เมษายน 2556 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*, 7(12), 11-24.
- สมโชติ อ่องสกุล สรัสวดี อ่องสกุล และสุทธิกัญจน์ ทิพย์เกสร. (2555). *โครงการวิจัยและพัฒนาเครือข่ายในพื้นที่เพื่อหนุนเสริมการเรียนรู้รายวิชาประวัติศาสตร์ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 สถานศึกษาในจังหวัดเชียงใหม่* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2557). งานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaborative Research) กับการสร้างความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 6(3), 123-129.
- สุภาพร โกเฮงกุล. (2550). *อิทธิพลของกลยุทธ์ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการถ่ายโอนความรู้ที่มีต่อความสำเร็จของการร่วมมือรวมพลังระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียนด้านการวิจัยและพัฒนา* (ปริญญาณิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2558). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: บริษัท วี.พรินท์ (1991) จำกัด.

- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2557). *ความเป็นมา*. สืบค้น 12 กันยายน 2557, จาก http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=112.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างเครือข่ายสังคมเพื่อขับเคลื่อนนวัตกรรมการพัฒนาระบบการศึกษา: บทเรียนภาคสนามจากโครงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรทางการศึกษาด้วยการจัดการความรู้*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อีเลฟเว่น สตาร์ อินเตอร์เทรต.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2552). *สรุปผลการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติ ปีการศึกษา 2549-2551*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา.
- อรุณศรี จิตต์แจ้ง. (2552). *รายงานการศึกษาการประสานเครือข่ายระหว่างสถาบันอุดมศึกษา โรงเรียนและองค์กรภาคีเพื่อการหนุนเสริมคุณภาพการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- Fitzpatrick, J.L., Sander, R.S. & Worthen, B.R. (2004). *Program Evaluation: Alternative Approaches and Practical Guidelines* (2nd ed.). USA: Pearson Education, Inc.

Translated Thai References

- Arunwong, R. et al. (2009). *A Survey on Projects and Locale's Capital for the establishment of Educationally Supporting Network for Children and Youth in the Area of Kamphaeng Phet* (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Arunwong, R. et al. (2012). *A Research and Development Project for Promoting the Quality of Science Learning Among Students within the Area of Kamphaeng Phet Province* (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Boonsirirak, S. (2010). Factors Influencing the Strengths of Network Party of Schools under the Office of the Non-formal and Informal Education. *SWU Educational Administration Journal*, 7(12), 11-24.
- Buasai, S. (2014). Area Based Collaborative Research and Change Management. *Area Based Development Research Journal*, 6(3), 123-129. (in Thai)

- Bureau of Educational Testing. (2009). *Summary of the Quality of National Education Evaluation in Academic Year 2006-2008*. Bangkok: Bureau of Educational Testing. (in Thai)
- Chongsatatyoo, C. & Jittjang, A. (2012). *The Synthesis of Results of Local Learning Enrichment Network (LLEN) Projects. (Research Report)*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Diowwilai, D. et al. (2009). *A Study Projects and Local Capitals Utilized to Construct the Educational Network in order to Enhance the Learning Quality of Children in Lampang Province (Research Report)*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Diowwilai, D. et al.. (2012). *The Development of Elementary Children Grade 4-6 with Reading Literacy through Lampang Learning Enrichment Network (Research Report)*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Fongsri, P. (2010). *Project Evaluation Technique (7th ed.)*. Bangkok: Darnsutha Press Co., Ltd. (in Thai)
- Jittjang, A. (2009). *The Study of Network Management between Higher Education Institutions, Schools and Partnerships of Basic Education in Foreign Country (Research Report)*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Kohengkul, S. (2007). *Influences of Strategies, Knowledge Sharing and Knowledge Transfer on the Success of University-School Collaboration in Research and Development. (Doctoral dissertation)*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Ngourungsi, K. et al. (2012). *The Development of Model of Learning among Children and Adolescents in Phitsanulok Province via the Tertiary Institution Network in Thailand's Lower North (Research Report)*. Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- Office of the Education Council. (2011). *Construction Social Networks to Drive Innovation for Educational Organization Development: Lessons from Field Research and Development of Innovation to Enhance Educational Organizations with Knowledge Management*. Bangkok: Eleven Star Intertrade. (in Thai)

- Ongsakul, S., Ongsakul, S. & Tipayakesorn, S. (2011). *Area-Based Networking Research and Development for Promoting History Subject Learning at Prathom Suksa 4-6 Levels in Chiang Mai Province Schools* (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- PISA Thailand, The Institute for the Promotion of Teaching Sciences and Technology. (2010). *Results of PISA 2009 evaluation in Reading Literacy Mathematical Literacy and Scientific Literacy: Executive Summary*. Bangkok: Arun Publishing. (in Thai)
- Promjui, S. (2009). *Project Evaluation Technique* (6th ed.). Nonthaburi: Jatuporn design Press. (in Thai)
- Ritcharoon, P. (2014). *Project Evaluation Technique* (2nd ed.). Bangkok: House of Kermyst Co., Ltd. (in Thai)
- Sawangjit, S. & Suwathanpornkul, I. (2013). Outputs and Outcomes Synthesis Researches of Community Participation in Educational Management: A Case Study of Community Based Research on Education and Community. *In Proceeding of the 7th Srinakharinwirot University Research Conference*. April 1-2, 2013. Bangkok: Srinakharinwirot University. (in Thai)
- Tangsiakbuth, P. et al. (2009). *A Study Projects and Local Capitals Utilized to Construct the Educational Network in order to Enhance the Knowledge Management of Children in Chiangmai Province* (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)
- The Thailand Research Fund. (2014). *Background*. Retrieved September 18, 2014, from http://www.trf.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=112. (in Thai)
- Vongvanich, S. (2015). *Needs Assessment Research* (3rd ed.). Bangkok: Vee Print. Co., Ltd. (in Thai)
- Yooyativong, T. et al. (2009). *A Study and Development of Enhancement the Learning Quality of Children in Chiangrai Province*. (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)

Yooyativong, T. et al. (2011). *The Promoting and Development of Foreign Language Skills and Information Technology to Support the Economic Development of the Border Province of Chiangrai*. (Research Report). Bangkok: The Thailand Research Fund (TRF). (in Thai)

ผู้เขียน

ดร.ชนิดา มิตรานันท์

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาคาร 28 ชั้น 1 เลขที่ 114 ซอยสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ

เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110

e-mail: chanidam@g.swu.ac.th